

กฎหมายวิธีสบัญญัติ 2 : วิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายล้มละลาย

ภาค 1/2546

ข้อ 1 แดงยื่นคำร้องขอเป็นคดีไม่มีพิพาท ขอให้ศาลสั่งว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในโฉนดเลขที่ 123 โดยการครอบครองปรปักษ์ ศาลสั่งรับคำร้องของแดงไว้แล้ว นัดไต่สวนคำร้องวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2546 ประกาศโฆษณาว่าผู้ใดจะคัดค้าน ให้ร้องเข้ามาก่อนวันนัดไต่สวนคำร้อง คำยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีขอเข้ามาเป็นผู้ร่วมร้อง อ้างว่าได้ร่วมกับแดงครอบครองปรปักษ์ที่ดินดังกล่าวจนได้กรรมสิทธิ์ ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับคำร้องของคำ อ้างว่าเป็นเรื่องที่แดงร้องเปิดคดีไม่มีข้อพิพาทอีกต่างหากคดีหนึ่ง แล้วศาลจะได้สั่งรวมพิจารณาเกี่ยวกับคดีที่แดงร้องในภายหลัง ให้ยกคำร้องของของคำ ท่านเห็นด้วยกับคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือไม่

ประเด็น

คำร้องขอเป็นคำฟ้องหรือไม่? ดู มาตรา 1(3), การฟ้องคดีไม่มีข้อพิพาท ตามมาตรา 188(1) สามารถร้องสอดได้หรือไม่? มาตรา 188(1) ประกอบมาตรา 57(2), การตรวจและสั่งคำคู่ความของศาลมาตรา 18 และ มาตรา 1(5)

แนวการตอบ

หลักกฎหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติไว้ดังนี้ คือ

1. มาตรา 188 "ในคดีไม่มีข้อพิพาท ให้ใช้บังคับบังคับต่อไปนี้" (1) ให้เริ่มคดีโดยยื่นคำร้องของต่อศาล ... ฯลฯ...

2. มาตรา 171 "ในคดีที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติว่าจะเสนอปัญหาต่อศาลชั้นต้นเพื่อชี้ขาดคดีนั้น โดยที่เป็นคำร้องขอก็ได้นั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของโจทก์และจำเลย และวิธีพิจารณาที่ต่อจากการยื่นคำฟ้องมาใช้บังคับแก่ผู้ขอและผู้ความอีกฝ่ายหนึ่ง... ฯลฯ..."

3. มาตรา 57(2) "บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่ความ อาจเข้ามาเป็นคู่ความได้ด้วยการร้องสอดด้วยความสมัครใจเอง เพราะตนมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีนั้น โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนมีคำพิพากษา ของอนุญาตเข้ามาเป็นผู้ร่วม... ฯลฯ..."

ตามประเด็นปัญหาเป็นคดีที่แดงยื่นคำร้องขอต่อศาลเป็นคดีไม่มีข้อพิพาท ตามมาตรา 188 และคำร้องขอมีสภาพเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่ง ตามนัยบทบัญญัติ มาตรา 1(3) ซึ่งเป็นกรณีที่นายแดงได้ใช้สิทธิทางศาลแล้ว ตามมาตรา 55 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลได้รับคำร้องขอที่แดงยื่นจึงเป็นคดีแล้ว ตามมาตรา 1(2) โดยไม่จำเป็นต้องถึงขนาดให้ศาลตรวจและสั่งรับตามบทบัญญัติมาตรา 18 ก่อนจึงจะเรียกว่าคดี แต่ในกรณีดังกล่าว

ศาลสั่งรับคำร้องขอของแดงไว้แล้ว คดีอยู่ระหว่างการประกาศโฆษณาว่า ผู้ใดประสงค์จะคัดค้านให้คัดค้านเข้ามาเสียก่อนวันนัด ได้สวน

ฉะนั้น เมื่อคำซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคิดจะเข้ามาเป็นคู่ความ ในคดีข้อกระทัดได้ แต่โดยการร้องสอด ตามนัยบทบัญญัติมาตรา 57(2) ทั้งนี้เพราะความในบทบัญญัติมาตรา 171 บัญญัติว่า คดีที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติว่าจะเสนอปัญหาต่อศาลชั้นต้นเพื่อชี้ขาดคดีโดยทำเป็นคำร้องขอก็ได้ นั้น ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของโจทก์และจำเลย และวิธีพิจารณาที่ต่อจากการยื่นคำฟ้องมาใช้บังคับแก่ผู้ยื่นคำขอและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง... ฯลฯ...

ตามปัญหา เมื่อคำยื่นคำร้องขอเข้าในคดีโดยขอเข้ามาเป็นผู้ร้องร่วม อ้างว่าได้ร่วมกับแดงครอบครองปรกัมภ์ที่ดินดังกล่าวจนได้กรรมสิทธิ์ ย่อมเป็นการที่คำซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้เข้ามาในคดีด้วยการร้องสอด ความความในบทบัญญัติ ป.วิ.แพ่ง มาตรา 57(2) ที่ว่า บุคคลภายนอกอาจเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วยการร้องสอด เพื่อเข้าเป็นผู้ร้องร่วมกับแดง อ้างว่าตนมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีนั้น โดยได้ครอบครองปรกัมภ์ที่ดินแปลง 123 ร่วมกันแดง จนได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรกัมภ์

ฉะนั้น กรณีดังกล่าวศาลจะสั่งไม่รับคำร้องของคำ อ้างว่า เป็นเรื่องที่คำจะต้องไปร้องเป็นคดี ไม่มีข้อพิพาทคดีหนึ่งต่างหาก แล้วศาลจะสั่งส่งรวมพิจารณากับคดีที่แดงร้องในภายหลัง และยกคำร้องของคำนั้น เห็นว่า ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ดังนั้น ข้าพเจ้า ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าวที่ยกมาเป็นเหตุผลและได้อธิบายแล้ว

(โปรดไปอ่านเอกสารการสอน เล่มหนึ่ง หน้า 81 โดยเฉพาะตัวอย่างเรื่องการร้องสอดตอนท้ายเล่ม) การเขียนตอบต้องอ้างมาตรา 171, 188(1) และมาตรา 57(2) เป็นหลัก แล้วจึงปรับวินิจฉัยตามแนวที่กำหนดไว้ให้ได้ใจความราบรื่นสะดวก ตามหลักการตอบกฎหมาย จึงจะทำให้ผู้อ่านเห็นว่ามีความรู้ลึกซึ้งในกฎหมาย)

ข้อ 2 คดีเรื่องหนึ่ง ก ฟ้อง ข ให้ศาลสั่งบังคับให้ ข รื้อถอนโรงเรือนที่ปลูกในที่ดินของ ก ออกไป ศาลพิพากษาคตามฟ้อง, ค ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกร้องเข้ามาในคดีว่าโรงเรือนดังกล่าวเป็นของ ค มิใช่ของ ข ค ได้ทำสัญญากับ ก ให้ ค เช่าที่ดินของ ก ปลูกสร้างโรงเรือนดังกล่าวมีกำหนด 10 ปี จึงขอให้ศาลสั่งระงับ
มีให้ ข รื้อโรงเรือนออกไป ถ้าท่านเป็นศาลจะสั่งคำร้องของ ค อย่างไร และจะสั่งงดการบังคับคดีให้หรือไม่

ประเด็น : เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการบังคับคดีได้ มาตรา 271 ร้องสอดในชั้นบังคับคดี มาตรา 57(๒) การงดบังคับคดีมาตรา 292(2)

แนวการตอบ

ตามปัญหาประเด็นต้องวินิจฉัย 2 ประเด็น กล่าวคือ 1) จะสั่งคำร้องของ ค อย่างไร? และ 2) จะสั่งงดการบังคับคดีหรือไม่?

หลักกฎหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 และมาตรา 57(1) ว่าด้วยการบังคับคดี และการร้องสอด บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดี (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้บังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปี นับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น” และ “บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่ความอาจเข้ามาเป็นคู่ความ ได้ด้วยการร้องสอด ด้วยความสมัครใจเพราะเห็นว่าเป็นการจำเป็น เพื่อให้ได้รับความรับรองคุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่โดยยื่นคำร้องเข้ามาเพื่อคนมีสิทธิหรือกรร้องเกี่ยวเนื่องด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีนั้น”

การบังคับคดีต้องเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ดังนัยมาตรา 271 ป.วิ.แพ่ง คดีดังกล่าว ก. ฟ้อง ข. ให้รื้อ โรงเรือนที่ปลูกในที่ดินของ ก. ออกไปจากที่ดินของตน ศาลพิพากษาคตามฟ้อง การบังคับคดีต้องดำเนินไปตามคำพิพากษาดังกล่าว แม้ ค. จะร้องเข้ามาว่าโรงเรือนนั้นเป็นของคนไม่ใช้ของ ข. โดยคนได้ทำสัญญาเช่าที่ดินกับ ก. ให้ ค. ได้เช่าที่ดินของ ก. เพื่อปลูกโรงเรือนนั้นมีกำหนด 10 ปี ก็ตาม ก็มีใช้เป็นการที่ ค. ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินตามมาตรา 288 ที่ศาลจะรับไว้พิจารณาเพื่อการชำระคดีสินเป็นคดีธรรมดาตามนัยมาตรา 288 ไม่ เพราะตามบทบัญญัติ มาตรา 288 ต้องเป็นเรื่องบังคับคดีโดยการยึดทรัพย์และเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานำพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ผิด โดยไม่ใช่ทรัพย์ของถูกหนี้ตามคำพิพากษา และผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินต้องอ้างว่าทรัพย์นั้นเป็นของคน ขอให้ศาลปล่อยทรัพย์สิน

แต่ตามปัญหาเป็นการบังคับคดีให้รื้อถอนโรงเรือนออกไปจากที่ดินของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา จึงไม่ใช่การยึดทรัพย์ กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 288 แต่กรณีเป็นเรื่องของ ค. ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วยการร้องสอดตามนัย มาตรา 57(1) โดยความสมัครใจเพราะเห็นว่าเป็นการจำเป็นต้องได้

Handwritten signature and initials at the bottom of the page.

รับความรับรอง คู่มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่เมื่อตนมีสิทธิเรียกร้องเกี่ยวเนื่องด้วยการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีนั้น

ดังนั้น เมื่อ ค. ร้องเข้ามาในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาที่บังคับให้ ข. รีดอนโรงเรือนที่ปลูกในที่ดินของตนเองออกไป ค. จึงสามารถร้องขอต่อศาลชั้นต้นที่ออกหมายบังคับคดีนั้นได้ว่า โรงเรือนดังกล่าวเป็นของ ค. มิใช่เป็นของ ข. โดยมีเหตุผลตามคำร้องว่า ค. ได้ทำสัญญากับ ก. โดย ก. ให้ ค. เช่าที่ดินของ ก. ปลูกสร้างโรงเรือนดังกล่าว มีกำหนด 10 ปี และขอให้ศาลสั่งระงับมิให้ ข. รีดอนโรงเรือนออกไป เท่ากับคำร้องขอของ ค. จึงเป็นการที่ ค. ขอให้ศาลรับรอง คู่มครอง บังคับให้ตามสิทธิในสัญญาเช่าที่ดิน ที่ ค. มีอยู่กับ ค. ย่อมเป็นคำร้องขอคดีที่มีเหตุในกฎหมายที่ ค. จะสามารถร้องขอเข้ามาในชั้นบังคับคดีได้ตามนัยมาตรา 57(1)

ฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาล ข้าฯ จะสั่งรับคำร้องของนาย ค. ไว้ และทำการไต่สวนคำร้องนั้น แล้วมีคำสั่งตามที่ได้ความในทางไต่สวนต่อไป

และในระหว่างไต่สวนคำร้องของ ค. ศาลย่อมมีดุลพินิจ ที่จะมีคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 292(2) ที่จะสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการบังคับคดีไว้ก่อนได้ เพื่อรอผลการไต่สวนคำร้องของ ค. ดังความในบทบัญญัติ ป.วิ.แพ่ง มาตรา 292(2) ว่า “เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องจัดการบังคับคดีไว้ ในกรณีดังต่อไปนี้ ... ฯลฯ...(2) ถ้าศาลได้มีคำสั่งให้งดการบังคับคดี เมื่อศาลได้ส่งคำสั่งนั้นไปให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการบังคับคดีไว้ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขตามที่ศาลจะได้กำหนดไว้”

ดังนั้น ศาลจึงมีอำนาจที่จะสั่งงดการบังคับคดีรีดอนโรงเรือนดังกล่าวได้

4

(โปรดไปอ่านเอกสารการสอน เล่ม 1 หน้า 293 - 294 และ 366 - 370)

ข้อ 3 ในคดีล้มละลายเรื่องหนึ่ง นายแจ้กับนายมีดร่วมกันกู้เงินจากนายมีไปเป็นเงิน 1,200,000 บาท เพื่อทำธุรกิจเลี้ยงกุ้งกุลาดำร่วมกัน ต่อมาทางผู้ประกอบการขาดทุน ไม่สามารถร่วมกันคืนเงินให้นายมีได้ นายมีเห็นว่านายมีดไม่มีทรัพย์สินอื่น ๆ เลย จึงเลือกฟ้องนายมีดเป็นคดีล้มละลายในจำนวนหนี้ 1,200,000 บาท ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นายมีดเด็ดขาด นายมีเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ยื่นคำขอรับชำระหนี้เต็มคามฟ้อง ศาลมีคำสั่งอนุญาต นายแจ้ทราบเรื่องจึงมายื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับส่วนที่ตนอาจไล่เนี่ยจากนายมีดได้จำนวน 600,000 บาท ภายในเวลาตามกฎหมาย โดยนายแจ้ยังมีได้ชำระหนี้จำนวน 600,000 บาท ให้แก่นายมีเชย ดังนี้ ถ้าท่านเป็นศาลจะสั่งคำขอรับชำระหนี้ของนายแจ้อย่างไร ให้ยกเหตุผลประกอบคำตอบด้วย

ประเด็น : การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของลูกหนี้ร่วม มาตรา 101 ๕

แนวการตอบ

หลักกฎหมายพระราชบัญญัติล้มละลาย 2483 มาตรา 101 บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้ร่วมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ร่วมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไล่เนี่ยในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

กรณีตามประเด็นปัญหา นายแจ้กับนายมีดร่วมกันกู้เงินนายมีเพื่อทำธุรกิจเลี้ยงกุ้งกุลาดำรวมกันจำนวน 1,200,000 บาท ทั้งคู่จึงเป็นลูกหนี้ร่วมของนายมีเงินจำนวนดังกล่าว ดังนั้นเมื่อนายมียื่นฟ้องนายมีดเป็นคดีล้มละลายจนศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นายมีดเด็ดขาด เจ้าหนี้ทุกคนต้องมายื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นจึงจะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

ตามปกตินายแจ้ย่อมมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ในเงินจำนวนที่ตนมีสิทธิไล่เนี่ยได้จากนายมีด คือจำนวน 600,000 บาท แต่เมื่อนายมี ผู้เป็นเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเต็มตามจำนวนที่ฟ้องคือ 1,200,000 บาทแล้วย่อมต้องด้วยข้อยกเว้นว่าวันแต่เจ้าหนี้จะได้ยื่นขอรับชำระหนี้เต็มจำนวนแล้ว

ฉะนั้น นายแจ้จึงย่อมไม่มีสิทธิไล่เนี่ยใด ๆ และย่อมไม่อาจมาขอรับชำระหนี้ในฐานะลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 101 อีก

ดังนั้น ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาล จะสั่งไม่รับคำขอรับชำระหนี้ของนายแจ้ ดังหลักกฎหมายซึ่งเป็นเหตุผลที่ยกอ้างแล้ว

(โปรดอ่านหลักและเหตุผลในเอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ 2 เล่ม 2 หน้า 499)